

Η Σημασία της Οικογένειας στα Παιδιά

Η πιο σημαντική ευθύνη που αναλαμβάνει ένα άτομο στη ζωή του είναι η ευθύνη για το μέγιστο, την ανατροφή και την διαπαιδαγώγηση των παιδιών του, η ευθύνη για τη σωστή άσκηση του γονεϊκού ρόλου.

Οι γονείς αναγνωρίζονται ως οι πρώτοι παιδαγωγοί, μοναδικοί και αναντικατάστατοι, ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη ότι τα πρώτα πέντε χρόνια της ζωής διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό η προσωπικότητα του ανθρώπου.

Είναι γεγονός πως οι γονείς διαδραματίζουν τον κεντρικότερο ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας, των σκέψεων, των συναισθημάτων και της συμπεριφοράς των παιδιών και των εφήβων.

Κατά την προσχολική και τη σχολική περίοδο, οι γονείς αποτελούν το κέντρο του κόσμου των παιδιών, το βασικό τους πρότυπο, σαφώς εξιδανικευμένο, το οποίο με την πάροδο του χρόνου -καθώς το παιδί ωριμάζει γνωστικά, συναισθηματικά και κοινωνικά- αποκτά όλο και περισσότερο ρεαλιστικές διαστάσεις, με αποκορύφωμα την εφηβεία, οπότε η «αποκαθήλωση» αυτού του εξιδανικευμένου προτύπου γίνεται συνήθως με απότομο, αιφνίδιο και ισοπεδωτικό τρόπο.

Τα παιδιά τείνουν να παρατηρούν, να καταγράφουν και να αναπαράγουν τη συμπεριφορά των γονέων απλώς μιμούμενα στην αρχή ή υιοθετώντας τις στάσεις τους. Καθώς μεγαλώνουν αρχίζουν να διυλίζουν τη συμπεριφορά τους, να την κριτικάρουν, να την αποδοκιμάζουν ή να την επιδοκιμάζουν, στο σύνολο της ή μερικώς. Κατά συνέπεια παίρνουν σιγά σιγά τα στοιχεία εκείνα που «τους ταιριάζουν» για να χτίσουν τη δική τους προσωπικότητα.

Η σημαντικότερη συμβολή των γονέων στην ανάπτυξη των παιδιών τους συνοψίζεται σε γενικές γραμμές ως εξής:

- Η φυσική οικειότητα της σχέσης γονέα-παιδιού ευνοεί την *ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού*.
- Οι γονείς είναι οι πρώτοι που εισάγουν το παιδί στην κοινωνία, που βοηθούν στην *κοινωνικοποίηση* του και μεταδίδουν τον τρόπο συμβίωσης με άλλους.
- Οι γονείς με τα λόγια και τις πράξεις τους, είναι οι πρώτοι και βασικοί υπεύθυνοι για τη *συναισθηματική σταθερότητα* του παιδιού, τη *διαμόρφωση του χαρακτήρα* του, την *ηθικότητα* του και την *αισιοδοξία* του για τη ζωή.

- Οι γονείς εισάγουν το παιδί στην *έννοια των δικαιωμάτων και των ευθυνών*, καθώς και του κοινού καλού, της κοινωνικής ανοχής και της διάστασης του πολίτη.
- Οι γονείς εισάγουν το παιδί στον κόσμο του *πολιτισμού και των παραδόσεων*.
- Μέσα από τη σχέση γονέα-παιδιού, η οποία βασίζεται στην αγάπη, οι γονείς *αποδέχονται το παιδί ως μοναδικό*, αποδίδοντας του τη μοναδική αξία που προέρχεται από αυτό που είναι, και όχι από αυτό που μπορεί να δώσει.

Οι γονείς έχουν τρεις κύριους στόχους όσον αφορά την ανατροφή των παιδιών τους:

- (α) Το στόχο της επιβίωσης:** τη φροντίδα της υγείας και της ασφάλειας των παιδιών.
- (β) Τον οικονομικό στόχο:** την εξασφάλιση των παιδιών με την απόκτηση δεξιοτήτων και άλλων προσόντων, ώστε να μπορέσουν να εξελιχθούν σε οικονομικά παραγωγικούς ενήλικες.
- (γ) Τον πολιτισμικό στόχο:** την εξασφάλιση των παιδιών με βασικές πολιτισμικές αξίες της ομάδας στην οποία ανήκουν.

Επίσης, υπάρχει ένα πλέγμα παραγόντων γονεϊκής συμπεριφοράς σε αλληλεπίδραση με τη συμπεριφορά του παιδιού. Οι πιο σημαντικοί από αυτούς είναι:

- (1) Η ψυχολογική κατάσταση των γονέων:** Οι γονείς που παρουσιάζουν ψυχολογικής φύσης προβλήματα

δυσκολεύονται να αντιληφθούν τα προβλήματα των παιδιών τους όπως είναι στην πραγματικότητα. Συνήθως, αντιλαμβάνονται τα προβλήματα περισσότερο αρνητικά και αντιδρούν με τρόπο δυσανάλογο προς το πρόβλημα.

- (2) Η γονεϊκή αντίληψη της συμπεριφοράς του παιδιού:** Πόσο υποκειμενική είναι η άποψη των γονέων για τη συμπεριφορά του παιδιού τους (άμεση συσχέτιση με την ψυχολογική κατάσταση των γονέων, με την ύπαρξη προβλημάτων μεταξύ των συζύγων, με τις προσδοκίες των γονέων, μειωμένη ανοχή γονέων ως προς ορισμένες συμπεριφορές των παιδιών).
- (3) Η σχέση των γονέων ως ζευγάρι παίζει σημαντικό ρόλο στη γονεϊκή τους επάρκεια:** Γονείς με συζυγικές δυσκολίες δυσκολεύονται να ασχοληθούν σωστά και να αντιμετωπίσουν έγκαιρα τις δυσκολίες των παιδιών τους (ψυχολογικά απόντες γονείς), καθώς περνούν λίγο χρόνο σε κοινές δραστηριότητες.
- (4) Οι σχέσεις με τους άλλους:** Οι σχέσεις που διαμορφώνονται εκτός του πλαισίου της οικογένειας επηρεάζουν και τις μεταξύ των μελών σχέσεις εντός πλαισίου. Περιορισμένες κοινωνικές επαφές γονέων καθώς και αρνητικές έξω-οικογενειακές εμπειρίες των γονέων συσχετίζονται με αρνητικές συμπεριφορές των παιδιών.
- (5) Η συμπεριφορά του παιδιού ως καθοριστικός παράγοντας για διαμόρφωση της συμπεριφοράς του γονέα:** Η γονεϊκή συμπεριφορά με τη σειρά της αποτελεί τον πιο καθοριστικό παράγοντα για τη διαμόρφωση της συμπεριφοράς του

παιδιού (συνήθως οι γονείς που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα συμπεριφοράς του παιδιού τους καταφεύγουν σε αρνητικές παρεμβάσεις).

Εκτός από τους παραπάνω λόγους, διάφοροι άλλοι παράγοντες επηρεάζουν τη συμπεριφορά των παιδιών:

- Γονεϊκό στρες (επαγγελματικά, οικογενειακά θέματα).
- Η προσωπικότητα των γονέων.
- Ανεκτικότητα ως προς τα προβλήματα συμπεριφοράς.
- Μαθησιακό ιστορικό των γονέων.

